

Három, az Európai Unió számára fontos kérdés, amit az amerikai elnöknek meg kell válaszolnia

Dr. Navracsics Tibor

Egy új amerikai elnök mindig új lehetőségeket jelent a nemzetközi kapcsolatok alakulásában. Az Egyesült Államok, súlyából adódóan ugyanis az egész világpolitikának adhat más karaktert, ha egy új irányvonal mellett kötelezi el magát. A kérdés csupán az, hogy Joe Biden megválasztása mennyire jelent irányváltást az amerikai külpolitikában, különösen ami az Egyesült Államok és az Európai Unió közötti kapcsolatokat illeti.

Az amerikai történelem egyik legizgalmasabb és legellentmondásosabb választási kampányának elhúzódó vége, úgy tűnik, Joe Biden győzelmét hozta. Donald Trump vereségével egyciklusos elnök maradt, a demokratáknak pedig lehetőségük nyílik arra, hogy négy év kihagyással folytassák a Barack Obama által megkezdett külpolitikai irányvonalat. Annál is inkább, mert abban a nyolc évben Joe Biden, a most hivatalba lépő elnök alelnökként szolgált.

Amint arról már korábban [írtam](#), Joe Biden győzelme nem hozza magával az amerikai-európai kapcsolatok újbóli aranykorát. Az Európai Unió leértékelődése az amerikai külpolitikában korábban, már Barack Obama hivatali időszakával kezdődött, azaz Joe Biden maga is aktív részese volt a kihülési folyamatnak. Mégis, a Donald Trump elnöksége alatti már-már fagyos viszonyrendszerhez képest Biden elnöksége akár javulást is hozhat. Ahhoz, hogy ezt meg tudjuk ítélni, Bidennek viszonylag korán három kérdésre kell világos adnia:

1. Izolacionista vagy intervencionista külpolitikát folytat-e az új elnök?: Persze, a mai világban már egyik magatartási típus sem figyelhető meg teljes tisztaságban. Mégis, azt mondhatjuk, hogy míg Bill Clinton, George W. Bush és Barack Obama intervencionista, addig Donald Trump inkább izolacionista külpolitikát folytatott. Az *America First* jelszavú politikák mindig inkább hajlanak a belpolitikai szerepvállalás hangsúlyozására a külpolitikaival szemben, és Trump nem is nagyon titkolta, hogy számára az igazán fontos politikai terep az Egyesült Államokon belül helyezkedik el. Kérdés, hogy Biden visszatér-e a nemzetközi elkötelezettségeit aktívabban használó külpolitikához. Amennyiben igen, úgy nagyobb esélye van annak, hogy az Egyesült Államok és az Európai Unió közötti kapcsolatok ismét fellendülnek.
2. Bilateralizmus vagy multilateralizmus?: Trump kézzelfogható antipátiája a multilaterális nemzetközi együttműködések iránt szinte minden téren érezhető volt. Az ő időszaka alatt [lépett ki](#) az Egyesült Államok a párizsi klímaegyezményből, az [UNESCO](#)-ból, [függesztette fel](#) a WHO finanszírozását, [fenyegette meg](#) szövetségeseit, hogy kivonul a NATO-ból, hogy csak leghíresebbé vált eseteket említsem. Trump

világa egyértelműen a bilateralizmus, ahol az amerikai erő és befolyás sokkal nyíltabban tud érvényesülni. Hozzá képest, amennyiben Biden visszatér a második világháború utáni, a multilaterális együttműködésnek elkötelezett amerikai külpolitikai hagyományhoz, akkor jelentősen javíthat az Európai Unióhoz fűződő amerikai kapcsolatokon.

3. Kereskedelmi rivális vagy stratégiai partner?: Talán a leglényegesebb kérdés, hogy hogyan helyezi el az Európai Uniót az új elnöki adminisztráció az amerikai külkapcsolati térképen. Trump [számára](#) az Európai Unió elsősorban kereskedelmi rivális volt, ennek megfelelően meglehetősen kritikusan is viszonyult az EU-val való együttműködés gondolatához. Ez a változás négy évvel ezelőtt váratlanul érte az európaiakat, akik a második világháború utáni időszakban hozzászórtak az amerikai támogatás elengedhetetlenségének gondolatához. Idővel aztán feldolgozta a sokkot az Európai Unió, így tulajdonképpen még köszönetet is mondhat Trumpnak azért, hogy kizökkentette a megszokott kerékvágásból, és új kereskedelmi orientáció kialakítására kényszerítette az EU-t. Mégis, amennyiben Biden visszatér a hagyományos megközelítéshez, amely stratégiai partnert és nem kereskedelmi ellenfelet lát európai szövetségeseiben, az határozottan javítja az Egyesült Államok és az Európai Unió közötti kapcsolatrendszer perspektíváját.

A kérdésekre adott válaszok előrejelzése ebben a pillanatban nem tűnik túlságosan nehéznek. A jelek szerint Biden külpolitikája legtöbb elemét tekintve visszatér a második világháború utáni amerikai külpolitika alapvonalaihoz. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy mindez nem jelent új virágkört. Az Egyesült Államoknak ma már az ázsiai és csendes-óceáni térség politikai és gazdasági szempontból is sokkal fontosabb, mint a fokozatosan leértékelődő európai kontinens.

2020.11.09.